

2023-2027 döneminde uygulanması planlanan ve sivil topluma dair kısa, orta ve uzun vadeli kamu stratejilerinin yer alacağı Sivil Toplum Strateji Belgesi ve Eylem Planı Taslağı'na dair Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın (TÜSEV) hazırlamış ve sunmuş olduğu öneri ve görüş belgesidir.

Ağustos 2022

Stratejik Amaç	Stratejik Hedef	Faaliyet	ÖNERİLER
Stratejik Amaç 1. Sivil Toplum Mevzuatının Güncellenmesi	Hedef 1.1. Kamu yararı statüsünü teşvik etmek üzere mevzuatın güncellenmesi	1.1.1.Kamu yararı statüsüne ilişkin şartların gözden geçirilmesi	<p>1. Türkiye'de kamu yararı ve vergi muafiyeti statülerinden çok az sayıda dernek ve vakfın faydalanması STK'lar arası eşitsizliğe neden olmaktadır. Bu nedenle, şartların gözden geçirilmesine yönelik faaliyet öncelikle bu eşitsizliği kısmen gidermek yönünde olmalıdır. Kamu yararı statüsünü teşvik etmek için öncelikle kamu yararına çalışan sivil toplum kuruluşları için kapsayıcı bir tanım yapılarak; vakıf ve dernekler arasındaki farklılıklar ortadan kaldırılmalıdır. Örgütlenme türüne göre hem tanımda hem de statüye erişebilmek için gereken koşullardaki mevcut ayrımlar giderilerek mevzuatta tutarlılık sağlanmalı ve bu statüler belli şartları sağlayan kuruluşların tamamına verilmelidir. Bu nedenle Hedef 1.1 ve Faaliyet 1.1.1. vakıflar için vergi muafiyeti statüsünü de kapsayacak şekilde güncellenmelidir. Sorumlu kurumlar içine Vakıflar Genel Müdürlüğü, Gelir İdaresi Başkanlığı; gerekli mevzuat ve uygulama değişiklikleri göz önünde bulundurularak TBMM ve Cumhurbaşkanlığı eklenmelidir.</p> <p>2. Kamu yararı statüsünü almaya hak kazandırıcı faaliyet alanları mevcut durumda olduğu gibi dar ve sınırlı değil, gelecekte oluşabilecek ihtiyaçlar da düşünülerek mümkün olduğu kadar geniş ve esnek tutulmalıdır. Faaliyet alanlarının belirlenmesinde sosyal bir hukuk devleti olmanın getirdiği yükümlülükler, Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ile taraf olunan insan hakları sözleşmeleri göz önüne alınarak daha kapsayıcı ve idarenin takdir yetkisi alanını</p>

			<p>tanımlayıcı bir düzenleme yapılmalıdır. Sınırlayıcı yaklaşımı engellemek için ise yapılacak düzenlemeye “kamu yararını desteklemek veya teşvik etmek üzere yürütülen herhangi bir diğer faaliyet” veya benzeri bir ifade eklenmesi yerinde olacaktır. Buradaki “kamu yararı” ifadesinden kamu yararı statüsüne ilişkin şartları yerine getirmek değil toplumun yararına olan faaliyetleri gerçekleştirmek anlaşılmalıdır.</p> <p>3. Mevzuatta yapılacak olası düzenlemelerde, vergi muafiyeti statüsü için gereken ülke genelinde faaliyet yürütme şartı yer almamalıdır.</p> <p>4. Kamu yararı statüsü Cumhurbaşkanlığı gibi ulaşılması güç ve seçimle göreve gelen bir makam tarafından değil, her kuruluşun rahatlıkla ulaşabileceği, içinde uzmanların ve STK temsilcilerinin de bulunacağı bağımsız bir komisyon tarafından, objektif ve şeffaf kriterlere göre verilmelidir.</p>
--	--	--	---

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Stratejik Amaç 1. Sivil Toplum Mevzuatının Güncellenmesi	Hedef 1.1. Kamu yararı statüsünü teşvik etmek üzere mevzuatın güncellenmesi	1.1.2. Kamu yararı statüsüne sahip derneklerin vergi ve diğer ayrıcılıklarının gözden geçirilerek teşvik mekanizmalarının artırılması	<p>1. Hedef 1.1 ve Faaliyet 1.1.2. vakıflar için vergi muafiyeti statüsünü de kapsayacak şekilde güncellenmelidir. Sorumlu kurumlar içine Vakıflar Genel Müdürlüğü, Gelir İdaresi Başkanlığı; gerekli mevzuat ve uygulama değişiklikleri göz önünde bulundurularak TBMM ve Cumhurbaşkanlığı eklenmelidir.</p> <p>2. Vergi muafiyeti statüsüne sahip vakıflar ve kamu yararı statüsüne sahip dernekler, KDV, Emlak Vergisi, Damga Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi Özel Tüketim Vergileri ile Noter Harçlarından muaf olmalıdır.</p> <p>3. Dernek ve vakıflara yapılan bağışlar için kazanılan vergi indirimini sadece vergi muafiyeti ve kamu yararı statüsü olan STK'lar ile sınırlı kalmamalı, hak temelli kuruluşlar da dahil olmak üzere, geniş kapsamlı bir faaliyet alanı belirlenerek vergi indirimine tabi olan STK'lar artırılmalıdır.</p>
Stratejik Amaç 1. Sivil Toplum Mevzuatının Güncellenmesi	Hedef 1.1. Kamu yararı statüsünü teşvik etmek üzere mevzuatın güncellenmesi	1.1.3. Başvuruları reddedilen derneklerin bu statüyü alabilmeleri için 3 yıllık bekleme sürelerinin gözden geçirilmesi	<p>Kamu yararı statüsü için yapılan başvurunun reddinin objektif ve şeffaf kriterlere göre yapıldığı açık olmalıdır. Başvurunun neden reddedildiğine ilişkin kuruluşa bilgi verilmeli ve bekleme süresi 1 yıla düşürülmelidir.</p>

<p>Stratejik Amaç 1. Sivil Toplum Mevzuatının Güncellenmesi</p>	<p>Hedef 1.2. Sivil toplum mevzuatı alanındaki boşlukların giderilmesi</p>	<p>1.2.1.Sivil toplum mevzuatı (Medeni Kanun ve diğer ilgili mevzuatta) alanında yasal boşlukların giderilmesi amacıyla çalışmalar yapılması</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Mevzuat, dernekler ve vakıflar haricinde başka bir biçimde STK veya kâr amacı gütmeyen şirket kurulabilmesine olanak sağlamamaktadır. Örgütlenme biçimleri dernek ve vakıflarla sınırlı tutulmadan platform, inisiyatif, sosyal girişim ve hibe veren vakıflar gibi farklı modelleri de içerecek ve yeni toplumsal hareketleri dışlamayacak şekilde yapılacak sivil toplum tanımı mevzuata eklenmelidir.2. Mevzuatta dernek ve vakıflar açısından örgütlenme özgürlüğünü koruyan genel çerçeve dışında ve örgütlenme özgürlüğünün engellenmesine karşı herhangi bir yaptırım öngörülmemektedir. Bu eksiklik kanunda yapılacak bir değişiklikle giderilmelidir.3. Örgütlenme özgürlüğüne ilişkin genel ahlak, kamu düzeni gibi muğlak gerekçelere dayandırılan kısıtlar kaldırılmalı ya da muğlak ifadeler netleştirilmelidir.4. Dernekler için asgari kurucu üye sayısı ile yönetim ve denetim kurulu üye sayıları azaltılmalıdır.5. Dernekler Kanunu kapsamındaki ceza maddeleri tekrar revize edilerek hafifletilmelidir.6. Son yıllarda denetimler konusunda yeni düzenlemeler denetimlerin tüm STK'lar için eşit koşullarda yapılmasını sağlamamaktadır. Düzenlemeye göre dernek denetimlerinin risk analizi temelinde yapılması öngörülmüş ancak risk analizi metodolojisi ve değerlendirme kriterleri belirlenirken şeffaf ve katılımcı bir süreç yürütülmemiştir. Uygulama aşamasında ise risk analizi metodolojisi ve kriterleri nedeniyle bazı coğrafi
--	---	---	---

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

			<p>bölgelerde, belli faaliyet alanlarında çalışan, çalışan sayısı yüksek veya yurtiçi ve/yurtdışından alınan yardım/hibe miktarı belli bir tutarın üzerinde olan kuruluşların riskli gruptan çıkması mümkün görünmemektedir. Yüksek ve orta riskli olarak belirlenen dernekler için denetimler için öngörülen sıklık orantılı olmadığı gibi denetimlerin bu kuruluşlar üzerinde yoğunlaşması düzenlemenin kaçınılmaz sonuçlarından biridir. Ek olarak, denetimlerin süresi ve denetçilere verilen yetkilerin çerçevesi de mevzuatta açık bir şekilde düzenlenmelidir.</p> <p>7. Vakıfların ve derneklerin kapatılmasına gerekçe gösterilebilen ölçütlerle ilgili muğlaklık giderilmeli, ilgili mevzuat uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmelidir.</p> <p>8. Vakıf ve dernek denetimlerini kurumlara bağlı teftiş denetleme başkanlığından eğitim almış personel yapmalı. Valilik il müdürlükleri ve kaymakamlıklar denetim yapmamalıdır. Denetim öncesinde dernek ve vakıflara iki hafta öncesinden bildirim yapılmalıdır.</p>
--	--	--	--

<p>Stratejik Amaç 1. Sivil Toplum Mevzuatının Güncellenmesi</p>	<p>Hedef 1.2. Sivil toplum mevzuatı alanındaki boşlukların giderilmesi</p>	<p>1.2.2.Yardım Toplama Kanunu'nun gözden geçirilmesine yönelik çalışmaların yapılması</p>	<p>STK'ların önemli kaynak geliştirme faaliyetlerinden biri olan yardım toplamayı düzenleyen mevzuat, belli bölümleri yıllar içinde değiştirilmesine rağmen, STK'ların ihtiyaçlarını ve örgütlenme özgürlüğüne ilişkin uluslararası standartları karşılamaktan uzaktır. Mevzuat temelde yardım toplama faaliyetini kısıtlama üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle STK'ların ihtiyacı, mevzuatta yapılacak kısmi düzenlemeler değil, Yardım Toplama Kanunu ve ilgili yönetmeliğin bütüncül şekilde ve STK'larla yakın iş birliği içinde ele alınarak yardım toplamayı kolaylaştırmak üzere tümüyle değiştirilmesidir. Mevcut durumda, STK'ların yardım toplama faaliyetlerinin izne tabii tutulması ve izin sürecinin birçok koşula bağlanması, iznin süreyle sınırlandırılması, bürokratik oluşu ve değerlendirme sürecinin muğlak olması, STK'ların amaç ve faaliyetlerini yerine getirmek için gerek duydukları mali kaynaklara erişimlerini zorlaştırmaktadır. Kaynak geliştirme faaliyetleri örgütlenme özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olduğundan tüm bu zorluklar ve kısıtlamalar temel olarak örgütlenme özgürlüğüne engel teşkil etmektedir. Bu nedenle, yardım toplamak için izin zorunluluğu kaldırılmalı ve bildirim tabi olmalıdır. Faaliyet sonrası sürece ilişkin yıllık beyanname bildirimini ya da denetim gibi uygulamalarla, yardımların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığı saptanmalıdır. Mevzuata uygun olmayan durumların tespiti halinde ise gerekli düzenlemeler Ceza Kanunu ve diğer kanunlarda yer almaktadır.</p>
--	---	---	---

Stratejik Amaç 1. Sivil Toplum Mevzuatının Güncellenmesi	Hedef 1.2. Sivil toplum mevzuatı alanındaki boşlukların giderilmesi	1.2.3.Yapılan dernek denetimleri sonucunda idari para cezası verilmesini gerektiren bazı durumların ortaya çıkması halinde idari para cezası uygulanması yerine öncelikle derneğin uyarılması, eksikliğin giderilmemesi halinde idari para cezası uygulanması	<p>1. Faaliyet 1.2.3. vakıfları da kapsayacak şekilde ele alınmalı ve genel olarak STK'ların herhangi bir ihlal durumunda karşılaşılabilecekleri yaptırımların öncesinde uyarı mekanizmaları devreye konulmalı ve ihtara rağmen eksikliklerin giderilmemesi durumunda uygulanması gerekli görülen yaptırımlar orantılı olacak şekilde yeniden gözden geçirilmelidir.</p> <p>2. İdari para cezalarının mahkeme itiraz sürecinin 30 gün olarak uzatılması uygundur.</p>
Stratejik Amaç 2. Sivil Toplumda Dijitalleşmenin Geliştirilmesi	Hedef 2.1.STK'lara ait iş ve işlemlerin dijital ortama aktarılması	2.1.1. STK'lara hizmet sunumunda kullanılan dijital araçların (DERBİS, PRODES, SENBİS, PARBİS) geliştirilmesi	<p>1. Derneklerin tüzük değişikliği dahil tüm işlemlerini elektronik olarak yapmasına imkan verilmelidir.</p> <p>2. Belirtilen programların altyapıları geliştirilerek güvenli hale getirilmelidir.</p>

Stratejik Amaç 2. Sivil Toplumda Dijitalleşmenin Geliştirilmesi	Hedef 2.1.STK'lara ait iş ve işlemlerin dijital ortama aktarılması	2.1.3.Elektronik ortamda genel kurul yapılmasının yaygınlaştırılması	<p>1. Kovid-19 pandemisi, fiziksel mesafeye dikkat edilmesi gereken durumlar göz önünde bulundurularak genel kurul ve yönetim kurulu toplantısı gibi işlemlerin elektronik ortamında yapılmasının mümkün olması gerektiğini göstermiştir. Bu bakımdan dernekler için bu olanağın sağlanması olumlu bir gelişmedir. Ancak aynı olanağın vakıflar için de sağlanması elzemdir. Bu nedenle bu konuda mevzuat değişikliği ve altyapı çalışmalarından sorumlu ve kurumlar arasında Vakıflar Genel Müdürlüğü ve TBMM de eklenmelidir. Elektronik ortamda genel kurul yapılması için kullanılacak altyapı ve sistemlerin uluslararası standartlara uygun şekilde, veri güvenliği ve gizliliğini sağlayacak donanım ve özelliklere sahip olması önemlidir. Bu bakımdan, bir sistemin tekelleşmesinden ziyade birden fazla sistemin kullanılabilmesi sağlanmalı ve akredite olacak kuruluşlar için belirlenen standartlar kolaylaştırılarak bu sistem bir an önce hayata geçirilmelidir.</p>
Stratejik Amaç 2. Sivil Toplumda Dijitalleşmenin Geliştirilmesi	Hedef 2.1.STK'lara ait iş ve işlemlerin dijital ortama aktarılması	2.1.5.Elektronik ortamda dernek üyelik işlemlerinin yaygınlaştırılması	<p>1. Bireylerin bir STK'ya üyeliklerini elektronik ortamda gerçekleştirebilmesi, örgütlenme özgürlüğünün kullanımını kolaylaştırmaktaysa da, derneklere tüm üyelerini bildirme zorunluluğu getirilmesi birçok dernek için bürokratik engel yaratabileceği gibi, bireylerin örgütlenme özgürlüğü kapsamında derneklere üye olma durumunu, ifade özgürlüğü ve kişisel verilerin korunmasını olumsuz etkileyebilecek niteliktedir. Bu nedenle, üye bildirim zorunluluğu getiren düzenleme gözden geçirilmeli ve örgütlenme özgürlüğünü teşvik edecek biçimde yeniden ele alınmalıdır.</p> <p>2. Diğer yandan, elektronik ortamda yapılan üyelik işlemlerinde ilgili</p>

			<p>derneklerin teknik yetersizlikler vb. nedeniyle DERBİS sistemindeki başvurular hakkında bilgi sahibi olmadığı pek çok örnekle karşılaşılmaktadır. Bu nedenle elektronik ortamda yapılan üyelik başvurularıyla ilgili derneğin hızla bilgi sahibi olabilmesini sağlayacak bir bilgilendirme yolu bulunmalı veya derneklerin DERBİS sistemini daha aktif kullanabilmeleri için kapasite geliştirme çalışmaları yapılmalıdır.</p>
Stratejik Amaç 2. Sivil Toplumda Dijitalleşmenin Geliştirilmesi	Hedef 2.1.STK'lara ait iş ve işlemlerin dijital ortama aktarılması	2.1.7 Uluslararası standartlarla uyumlu bir STK veri tabanı oluşturulmasına yönelik çalışmaların tamamlanması	<p>1. Sivil toplumun hakkında güncel ve güvenilir veriler üretmek, Türkiye'de sivil toplumun ve STK'ların faaliyet gösterdiği yasal ve mali altyapıyı anlamak ve değerlendirmek için kritik öneme sahiptir. Ancak gerekli veriler ve istatistikler çoğu zaman eksik ve yetersizdir veya kamu kurumları tarafından STK'larla paylaşılmamaktadır. Örneğin, derneklere ve vakıflara üye olanların güncel sayısı bilinmemektedir. 2019 yılına kadar derneklere üye olanların sayıları ile bu sayının kadın ve erkek olarak dağılımı kamuya açıkken, 26.03.2020 tarihinde Dernekler Kanunu'nun 23. ve 32. maddelerinde yapılan değişiklikten sonra önce sayılar kaldırılarak verileri yüzdeler halinde verilmiş, sonrasında ise dernek üyelikleriyle ilgili tüm veriler kaldırılmıştır. Diğer yandan, STK'ların çoğu yürüttükleri izleme çalışmalarında bilgi edinme başvuruları yapmaktadır; fakat kurumlara yapılan bilgi edinme başvuruları yanıtlanmamakta veya açıklayıcı ve nitelikli yanıtlar verilmemektedir. Şu anda Sivil</p>

			<p>Toplumla İlişkiler Müdürlüğü ve Vakıflar Genel Müdürlüğü internet sitelerinde dernek ve vakıflara ilişkin sınırlı sayıda veri yayınlamaktadır. İlgili kuruluşların sivil toplum alanında topladığı veriler standart, karşılaştırılabilir ve kullanıcı dostu veriler haline getirilmeli, STK'ların ve kamuoyunun erişimine açılmalıdır.</p>
<p>Stratejik Amaç 2. Sivil Toplumda Dijitalleşmenin Geliştirilmesi</p>	<p>Hedef 2.2. Derneklere ait defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulmasına yönelik altyapı çalışmalarının tamamlanması</p>	<p>2.2.1. Teknolojik altyapı çalışmalarının tamamlanması</p>	<p>Derneklere ait zorunlu defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması birçok açıdan kolaylaştırıcı olacaktır. Ne var ki yeni uygulamalar zorlukları da beraberinde getirecektir. E-defter altyapısı şu anda Gelir İdaresi Başkanlığında bulunmaktadır. Bu alt yapı kullanılarak işletme veya serbest meslek defterlerine benzer biçimde dernekler ve vakıflar için defter sistemi oluşturulabilir. Dijitalleşme girişimleriyle birlikte derneklerin tutması zorunlu defter sayısı azaltılmalı ve STK'lerden talep edilen bilgi ve bilgiler bürokratik engel yaratmayacak ve kısıtlayıcı olmayacak şekilde yalınlaştırılmalıdır. Elektronik sistemde defterlerin işlenmesinin kolaylaştırılması özellikle küçük ölçekli, profesyonel çalışanı bulunmayan derneklerin bu işlemleri doğru biçimde yapabilmesi için büyük önem taşımaktadır. Defterleri yazmak veya işlemleri yapmak için makul bir süre verilmeli, belgelerin doğru ve düzenli işlenmesi</p>

			sağlanmalıdır. Elektronik sistemde derneklerin kasıtsız, bilgi yetersizliği sebebiyle defterlerini işleyememeleri veya eksik/yanlış işlemleri halinde herhangi bir yaptırım uygulanmadan önce bir uyarı mekanizmasının kurulması da son derece elzemdir.
Stratejik Amaç 2. Sivil Toplumda Dijitalleşmenin Geliştirilmesi	Hedef 2.2. Derneklere ait defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulmasına yönelik altyapı çalışmalarının tamamlanması	2.2.2. Derneklere ait zorunlu defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulmasına yönelik STK temsilcilerine eğitimler verilmesi	1. Elektronik sistemde defterlerin işlenmesinin kolaylaştırılması özellikle küçük ölçekli, profesyonel çalışanı bulunmayan derneklerin bu işlemleri doğru biçimde yapabilmesi için büyük önem taşımaktadır. Defterleri yazmak veya işlemleri yapmak için makul bir süre verilmeli, belgelerin doğru ve düzenli işlenmesi sağlanmalıdır. Elektronik sistemde derneklerin kasıtsız, bilgi yetersizliği sebebiyle defterlerini işleyememeleri veya eksik/yanlış işlemleri halinde herhangi bir yaptırım uygulanmadan önce bir uyarı mekanizmasının kurulması da son derece elzemdir.
Stratejik Amaç 3. Şeffaf ve Hesap Verebilir Sivil Toplum Yapısının Oluşturulması	Hedef 3.1. STK'larda iç denetim mekanizmasının ve demokratik yönetim	3.1.1.STK üyelerinin üye oldukları STK'ların karar alma mekanizmalarına katılımının	1. Faaliyete konu olan husus STK'ların iç işleyişi ve öz yönetim mekanizmalarıyla ilgilidir. Bu nedenle, faaliyetin kapsamı katılımcılık ve demokrasi kültürünü yaygınlaştırmayı ve üyelerle ilişkileri süreklileştirmeyi teşvik eden eğitim vb. faaliyetlerle sınırlı kalmalıdır. Bununla birlikte, kurumların öz düzenleme yapması teşvik edilebilir.

	anlayışının güçlendirilmesi	artırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülmesi	
Stratejik Amaç 3. Şeffaf ve Hesap Verebilir Sivil Toplum Yapısının Oluşturulması	Hedef 3.1. STK'larda iç denetim mekanizmasının ve demokratik yönetim anlayışının güçlendirilmesi	3.1.2.Belirlenecek kriterler doğrultusunda STK'ların bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenmesinin teşvik edilmesi	1. Bağımsız denetimlerin STK'lar arasında yaygınlaşması olumlu olmakla birlikte, pek çok STK bu denetimlerin finansal yükünü karşılayacak gelire sahip değildir. Bağımsız denetimin teşviki, STK'ların finansal sürdürülebilirliklerinin güvence altına alınmasından bağımsız düşünülemez. Bu nedenle STK'ların kaynak geliştirmelerinin teşvik edilmesine faaliyetin performans göstergeleri arasında yer verilmelidir.
Stratejik Amaç 3. Şeffaf ve Hesap Verebilir Sivil Toplum Yapısının Oluşturulması	Hedef 3.3. Genel kurula sunulacak faaliyet ve denetim kurulu raporlarının usul ve esaslarının belirlenmesi	3.3.1.Faaliyet ve iç denetim kurulu raporu rehberinin oluşturulması	1. İç denetim kurulu raporlarının elektronik ortamda doldurulabilmesi ve sadeleştirilmesiyle daha tutarlı bir iç denetim raporunun oluşturulması sağlanmalıdır. 2. Hazırlanacak rehberde faaliyet ve iç denetim kurulu raporu için belirlenecek kriterlerin sade ve formatın kullanıcı dostu olması önemlidir.

Stratejik Amaç 4. Kamu-STK İş Birliğinin Tesis Edilmesi	Hedef 4.1. Kamu STK iş birliğinde tarafların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi	4.1.1. Kamu STK iş birliğine dair tarafların yetki ve sorumluluklarını belirleyen düzenlemeler yapılması	<p>1. STİGM'nin hedefleri için geliştirilecek politikaların belirlenmesi ve uygulamanın izleme, değerlendirme süreçleri katılımcı bir şekilde düzenlenmelidir.</p> <p>2. Politika ve mevzuat arasındaki uyumsuzlukların ortadan kaldırılması, daha fazla katılım ve hesap verebilirliğin sağlanması için hükümetin genel karar alma süreçlerine ilişkin usul kuralları ve süreçler net bir şekilde tanımlanmalıdır.</p>
Stratejik Amaç 4. Kamu-STK İş Birliğinin Tesis Edilmesi	Hedef 4.1. Kamu STK iş birliğinde tarafların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi	4.1.2. Kamu görevlilerine ve STK temsilcilerine yönelik Kamu-STK iş birliği eğitim içeriğinin hazırlanması ve eğitim verilmesi	<p>1. Kamu-STK iş birliğine dair her kademedeki kamu görevlisine yönelik düzenli ve sistematik eğitim programları düzenlenmelidir. Eğitimlerin içerikleri tek tip olmamalı, STK'lar ve ilgili kamu kurumları arasında olası iş birliği alanlarına yönelik belirlenmeli ve uygulamaya dönük bilgileri içermelidir.</p>
Stratejik Amaç 4. Kamu-STK İş Birliğinin Tesis Edilmesi	Hedef 4.1. Kamu STK iş birliğinde tarafların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi	4.1.6. Valilikler ve yerel yönetimler bünyesinde "STK İletişim Birimleri" nin kurulması	<p>1. Kurulacak İletişim Birimlerinin amacı sivil toplum için kamu kurumlarını daha erişilebilir kılmak ve STK'ların karar alma süreçlerine katılımını artırmak ise bu birimlerin yetki ve sorumluluklarının STK'larla iletişim halinde belirlenmesi ve valilik ile yerel yönetimlerin yanı sıra, cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve TBMM bünyesinde STK iletişim birimlerinin kurulması gerekmektedir.</p> <p>2. Bu birimler hem katılım hakkının etkin kullanımını kolaylaştıracak hem de Kamu ile STKlar arasında belirli bir iletişim ve diyalog noktası olarak çalışacak şekilde yapılandırılmalıdır.</p>

Stratejik Amaç 4. Kamu-STK İş Birliğinin Tesis Edilmesi	Hedef 4.2. Kamunun yürüttüğü projelerde STK'ların paydaş olarak yer alması ve kamunun imkânlarından faydalanması	4.2.1. Yerel yönetimler tarafından yürütülen sosyal amaçlı hizmet projelerini STK'lar ile birlikte gerçekleştirilmesinin teşvik edilmesi	1. Paydaş STK'ların seçiminde, eşitlikçi, şeffaf ve tarafsız davranılmasının güvence altına alınması amacıyla standartların belirlenmesi gerekmektedir.
Stratejik Amaç 4. Kamu-STK İş Birliğinin Tesis Edilmesi	Hedef 4.2. Kamunun yürüttüğü projelerde STK'ların paydaş olarak yer alması ve kamunun imkânlarından faydalanması	4.2.2.Âtıl durumdaki kamuya ait mekanların STK'lara tahsis edilen mekanların STK'lar tarafından adres gösterebilmesine yönelik yasal düzenleme çalışmalarının yapılması	1. Dernekler Kanunu'nun uygulama yönetmeliklerine göre, konut binalarında ofis açmak isteyen derneklerin, binada yaşayan tüm sakinlerden izin alması zorunlu tutulmuştur. Fakat, bu imzaları toplamak genelde mümkün olmadığı için dernekler ofis mekanı bulmakta zorluk yaşamaktadırlar. Bu nedenle kayıtlarını gerçekleştiremeyen pek çok dernek bulunmaktadır. Ayrıca derneklerin başka bir tüzel kişi veya gerçek kişi ile ortak ofis kullanmasına da izin verilmemektedir. Bu kısıtlamanın kanuni bir dayanağı bulunmamasıyla birlikte İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği'nin "bir dernekle başka bir özel veya tüzel kişiliğin aynı adreste bulunmasının uygun olmayacağı" yönündeki yazılı görüşü nedeniyle derneklerin ofislerini başka kişi veya kurumlarla paylaşmalarına izin verilmemektedir. Dernek kurmak isteyenler için yüksek kiralar nedeniyle bağımsız bir ofis açmakta yaşanan sorunlar, örgütlenme özgürlüğü önünde en önemli engellerden birini oluşturmaktadır. Hem STK mekanına ilişkin bu kısıtlamaların kaldırılması hem de kamu tarafından STK'lara mekan tahsis edilmesi büyük önem taşımaktadır. 2.Diğer yandan, kamusal imkanlar STK'lara tahsis edilirken STK'ların seçiminde,

			<p>eşitlikçi, şeffaf ve tarafsız davranılmasının güvence altına alınması amacıyla standartların belirlenmesi gerekmektedir. Kamuya ait mekanların tek tek STK'lara tahsis edilmesinin yanı sıra, sivil toplumun birlikte kullanacağı yerleşkeler yapılması, böylelikle STK'ların ortak mekanlarda, birbirleriyle iletişim içinde faaliyetlerini güçlenerek sürdürmesi düşünülebilir.</p>
<p>Stratejik Amaç 4. Kamu-STK İş Birliğinin Tesis Edilmesi</p>	<p>Hedef 4.2. Kamunun yürüttüğü projelerde STK'ların paydaş olarak yer alması ve kamunun imkânlarından faydalanması</p>	<p>4.2.3. Kamu-STK iş birliğinin geliştirilmesine yönelik proje desteklerinin artırılması</p>	<p>1. Paydaş STK'ların seçiminde, eşitlikçi, şeffaf ve tarafsız davranılmasının güvence altına alınması amacıyla standartların belirlenmesi gerekmektedir.</p>

Stratejik Amaç 5. Gönüllülüğün Teşvik Edilmesi	Hedef 5.1. Gönüllülük mevzuatına yönelik yasal düzenleme önerisinin hazırlanması	5.1.1. Türkiye'de gönüllülüğün mevcut durumunun tespitine ilişkin çalışmaların yürütülmesi	<p>1. Mevcut durum ve ihtiyaç analizi çalışmaları yapılırken gönüllülük temelli faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşları çeşitli STK'ların gönüllülüğün teşvik edilmesi konusunda farkındalık yaratmak ve mevzuata yönelik öneriler geliştirmek için kurduğu Ulusal Gönüllülük Komitesiyle toplantılar yapılarak kuruluşların alandaki uzmanlığından yararlanılmalıdır.</p> <p>2. Türkiye'de gönüllülük üzerine sayıları kısıtlı olsa da önemli araştırmalar ve bu konuda uzmanlaşmış akademik tecrübe mevcuttur. Durum tespit edilirken bu araştırmaların bulgularından ve uzman görüşünden yararlanılmalıdır. Örneğin, Türkiye'de gönüllülüğün durumunu değerlendirmeyi amaçlayan Türkiye Gönüllülük Araştırması 2019 (TGA, 2019) bu alandaki en önemli kaynaklardan biridir.</p>
---	---	---	---

<p>Stratejik Amaç 5. Gönüllülüğün Teşvik Edilmesi</p>	<p>Hedef 5.1. Gönüllülük mevzuatına yönelik yasal düzenleme önerisinin hazırlanması</p>	<p>5.1.2.Gönüllülüğe ilişkin ilke ve standartları belirleyen, tanım ve sigortalılık vb. hükümleri de içeren yasa düzenleme önerisinin hazırlanması</p>	<p>1. Yasal çalışmaların tüm süreçlerine sivil toplum dahil edilmelidir. Kamu idaresi tarafından yapılması planlanan tüm yasal düzenlemelerde gönüllülük temelli faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşlarının katılımı sağlanmalı ve UGK'nın önerileri dikkate alınmalıdır</p> <p>2. Hazırlanacak mevzuatın birinci önceliği gönüllülüğü teşvik etmek olmalıdır. STK'ları ve gönüllüleri kayıt altına alma amaçlı bir düzenlemeden kaçınılmalıdır. Gönüllü olma sürecinin (eğitim, başvuru, seçim, faaliyete katılma, değerlendirme, vb) hiçbir aşaması bir merkeze veya ajansa bağlanmamalıdır. STK'lar ve gönüllülerin bir araya gelmeleri için iki tarafın özgür iradesi yeterli olmalı; gönüllülerin herhangi bir merkezi sistem üzerinden kayda alınarak sertifika gibi yöntemlerle STK'larla ilişkiye girebilmesine yönelik yöntemler zorunlu tutulmamalıdır</p> <p>3. Gönüllülerin bildiri zorunlu tutulmamalıdır.</p> <p>4. Gönüllü ve işçi arasındaki ayrım açıkça düzenlenmelidir. Gönüllü ile işçi arasındaki ayrım gönüllünün ücret almamasına dayandırılmalıdır. Gönüllünün gönüllülük yaparken yaptığı harcamaların masraf karşılığı veya harcırah olarak STK tarafından ödenmesi mümkün olmalı, bunlar ücret olarak değerlendirilmemelidir.</p> <p>5. Gönüllüyü ve sivil toplum kuruluşunu koruyacak önlemler alınmalıdır. Herkes gönüllü olup olmama, hangi alanlarda gönüllü faaliyetlerde bulunacağını belirlemede özgürdür. Gönüllü ile STK diledikleri takdirde aralarındaki ilişkiyi yazılı bir belge ile düzenleyebilir. Ancak yazılı bir belgenin düzenlenmesi zorunlu tutulmamalı ve yazılı belge olmaması gönüllünün işçi sayılması</p>
--	--	---	---

			<p>anlamına gelmemelidir. Hazırlanacak yasa, her iki tarafın da haklarını güvence altına alacak biçimde kaleme alınmalıdır. 6331 sayılı kanun anlamında çok tehlikeli faaliyetlerde görev alan gönüllülerin, gönüllü faaliyetleri nedeniyle bir kazaya uğrama veya hastalığa tutulma riskine karşı güvence altına alındığı bir yapı oluşturulmalıdır. Çok tehlikeli faaliyetlere katılan gönüllüler için (özel ferdi kaza sigortasına ek olarak) devletin gönüllülere özgü bir kaza sigortası oluşturması faydalı olacaktır. Bu sigorta, ucuz ve kolay kullanımlı olmalıdır. Devletin oluşturacağı gönüllülere özgü kaza sigortasından, tehlikeli faaliyet tanımını dışında kalan gönüllülerin de isteğe bağlı olarak yararlanması mümkün olmalıdır.</p>
--	--	--	--

<p>Stratejik Amaç 6. STK'ların Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi</p>	<p>Hedef 6.1. STK'ların fon bulma, proje hazırlama, kaynak yaratma ve dijital becerilerinin geliştirilmesi konularında kapasitelerinin artırılması</p>	<p>6.1.3. STK temsilcilerine proje yazımı, hibe ve fon bulma ve dijital becerilerini geliştirme konularında bilgilendirme eğitimi verilmesi</p>	<p>1. Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının erişebildiği fon kaynakları kısıtlıdır. Kaynak çeşitliliği azdır ve olan kaynaklar yetersizdir. Sivil toplumun sağlıklı bir şekilde işlevini sürdürebilmesi için yurt içi ve yurt dışındaki kaynaklardan hibe alması kaçınılmazdır. Türkiye’de faaliyet gösteren STK’lar için özellikle Avrupa Birliği tarafından sağlanan hibeler en temel kaynakların başında olmayı sürdürmekte olup birçok ülkeden farklı programlar kapsamında, farklı önceliklere göre fon alınabilmektedir. Fakat, 31 Aralık 2020’de yürürlüğe giren Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunun ardından yurtdışından hibe ve fon alan kuruluşlar riskli kategoride değerlendirilerek sık ve detaylı denetimlere tabi tutulmuş ve bazı kurumlar yurt dışından fon aldıkları için hedef gösterilmiştir. Bu durum STK'ların çalışmalarını olumsuz yönde etkilemiştir. Bu nedenle, yurtdışından fon alan STK'lar için prosedürlerin kolaylaştırılması ve varlıklarını ve çalışmalarını destekleyici bir yaklaşımı da önceliklendirmesi önem taşımaktadır.</p>
--	---	--	--

<p>Stratejik Amaç 6. STK'ların Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi</p>	<p>Hedef 6.2. STK'ların finansal, yönetim ve organizasyon yapılarının güçlendirilmesi</p>	<p>6.2.1. Mükelleflerin ödeyecekleri gelir vergisinden belirli oranları STK'lara aktarabilmelerine yönelik yasal düzenleme çalışmalarının yürütülmesi</p>	<p>1. Stopaj suretiyle vergilenen gelirleri için Gelir Vergisi beyannamesi vermeyen gerçek kişilerin ve özellikle ücretli olarak tüm çalışanların (aldıkları ücretten bağımsız olarak) bağışlarını vergi matrahlarından düşebilmeleri mümkün olmalıdır.2. Ücretli olarak çalışan kişilerin bağış yapmaları önündeki engeller kaldırılarak, bordrolu çalışan kişilerin işverenlerine yapacakları beyanlarla ve işverenler aracılığı ile STK'lara yaptıkları bağışları vergi matrahlarından düşebilmelerinin önü açılmalıdır.3. Gerçek ve Tüzel Kişilerin bağışlarının vergiden indirilebilecek tutarları artırılmalıdır.3.1. Bağışların gider olarak indirilebilecek tutarı, bu bağış ve yardımların amaçlarına ve bağış yapılan kuruluşa bağlı olarak o yıl gelirinin %5'i ile (kalkınmada öncelikli bölgeler için %10'u) sınırlı olabilir veya tamamı gider olarak indirilebilir. Bu durumda üst sınır beyan edilen gelirle sınırlıdır. Bu oran, birçok AB ülkesinde olduğu gibi %10 seviyesine (kalkınmada öncelikli bölgeler için %20 olabilir) yükseltilmelidir.3.2. Tüzel kişilerin yapabilecekleri bağışlar kurum matrahının %5'i ile sınırlandırılmıştır. Bu oran %10 seviyesine (kalkınmada öncelikli bölgelerde %20 olabilir) yükseltilmelidir.4. Mevcut durumda, zarar beyan edilmesi halinde indirim söz konusu değildir. Zarar nedeniyle o yıl indirilemeyen bağışlar zarar mahsubunda olduğu gibi sonraki beş yıla taşınabilmelidir.5. Benzer konularda faaliyet gösteren vakıf ve dernekler ile kamu kuruluşları ve kamu ile ilişkili vakıflar ve dernekler arasındaki bağış sınırları eşitlenmelidir. Kamu kurumları ile kamu ile ilişkili dernek ve vakıflara yapılan bağışların genellikle tamamı vergi matrahından indirilebilirken, benzer alanlarda faaliyet gösteren dernek ve vakıflara yapılan bağış ve yardımlarda %5 sınırı</p>
--	--	--	--

			<p>bulunmaktadır. Bu uygulama kamu ve kamu ile ilişkili vakıf ve dernekler lehine eşitsiz bir durum yaratmakta ve sivil toplum sektörünün gelişmesini engellemektedir. Bu eşitsizlik giderilerek benzeri vergi muafiyet ve istisnaları tüm vakıf ve derneklere eşit olarak sağlanmalıdır.</p>
--	--	--	---

<p>Stratejik Amaç 6. STK'ların Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi</p>	<p>Hedef 6.2. STK'ların finansal, yönetim ve organizasyon yapılarının güçlendirilmesi</p>	<p>6.2.2. Derneklerin yapmış olduğu iş ve işlemlerden kaynaklı kendilerine düşen vergi yükünü azaltıcı çalışmaların yapılması</p>	<ol style="list-style-type: none">1. STK'ları ilgilendiren tüm vergi mevzuatı bütüncül bir bakış açısıyla gözden geçirilerek teşvik edici düzenlemeler yapılmalıdır.2. Vergi Muafiyeti Statüsüne sahip vakıflar ve Kamu Yararı Statüsüne sahip derneklerin iktisadi işletmeleri kâr amacı güdüp gütmemelerine göre değil, faaliyet konularının vakıf ve dernek amaçlarına uygun olup olmadığına göre değerlendirilmelidir.3. STK'ların amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları bazı faaliyetler iktisadi işletme kurmalarını gerektirmekte ancak bu işletmeler genellikle kâr etmemekte vakıf veya derneğin mali desteği olmadan faaliyetlerini devam ettiremeyecek durumda olabilmektedir. Bu nedenle derneklerin amacına yönelik gerçekleştirdikleri konuların ticari faaliyet alanı içerisine dahil edilmemesi gerekir.4. Dernek ve vakıfların kamu yararlı amaçlarını yerine getirmek üzere faaliyet gösteren tüm iktisadi işletmeleri Kurumlar Vergisinden muaf tutulmalıdır. Bu uygulama vakıf ve derneklerin kamu yararına faaliyetlerini destekleyerek katma değer yaratmalarının önünü açarken aynı zamanda haksız rekabet yaratılmasını da önleyerek diğer tüzel kişilerin önünde bir engel oluşturmayacaktır.5. İktisadi İşletmenin tüzel kişiliği olmadığı için aktifine kayıtlı herhangi bir taşınmaz demirbaş alımı yapılamamaktadır. Taşınmaz malların, gayrimenkul, taşıt gibi varlıkların vakıf veya dernek adına kaydedilmekte ancak kullanımları iktisadi işletmeye verilmektedir. Bedeli İktisadi işletmeler tarafından ödenen taşınmaz malların gayrimenkul, taşıt gibi malları edinmelerine de imkân sağlanmalıdır.6. Vakıf ve derneklerin kermes, yemek, balo, gezi, konser ve benzeri faaliyetleri iktisadi faaliyet sayılmamalıdır.
--	--	--	--

7. Vakıfları da kapsayacak biçimde, STK'ların kurduğu iktisadi işletmelerin tabi olduğu vergilerin azaltılması, STK'nın asli işi olarak kurulmuş olan iktisadi işletmenin zarar etmesi durumunda STK'dan yapılacak aktarımların amaca yönelik harcama olarak düzenlenmesi, iktisadi işletmenin elde ettiği kazançların STK'ya aktarımının STK amaçları doğrultusunda elde edildiği için daha doğru biçimde ifade edilerek elde edilen gelirler ibaresi elde edilen gelir-gider artarı şeklinde değiştirilmelidir.
8. STK'ların iktisadi işletmeleri elde ettikleri karları bağlı oldukları kuruma aktarmak zorundadır. Aktarılan karlar amaçlar doğrultusunda harcanacağı için kâr dağıtımları vergi dışı bırakılmalıdır. Kârlar Gelir Vergisi stopajına tâbi tutulmamalıdır.
9. STK'lar taraf oldukları sözleşmelerdeki damga vergisinden muaf tutulmalıdır.
10. STK'lar merkez olarak kiraladıkları adresler için ödemekle yükümlü oldukları kira stopajından veya katma değer vergisinden muaf olmalıdır.
11. STK'lara yıllara sâri inşaatlarda stopaj kesintisi yapılmamalıdır.
12. STK'lar KDV, Emlak Vergisi, Çevre temizlik vergisinden, Motorlu Taşıtlar Vergisi Özel Tüketim Vergileri ile Kuruluş ve sonrası Noter Harçlarından muaf olmalıdır.
13. STK'ların pasif yatırımlarında ortaya çıkan vergiler kaldırılmalıdır.

Stratejik Amaç 6. STK'ların Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi	Hedef 6.3. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından STK'lara verilen hibe/proje desteklerinin etkinliğinin artırılması	6.3.1. Kamu kurumlarınca STK'lara sunulan hibe/proje desteklerine ilişkin ortak bir veri tabanının geliştirilmesi	<ol style="list-style-type: none">1. Kamu finansmanı ve fon dağıtımı için seçim ölçütlerini standartlaştıran ve bağımsız kılan bir davranış kodu geliştirilmelidir.2. STK'lar için proje finansmanı kararları ve kamu-STK iş birliği için seçilen STK'ların seçim süreçleri ve proje yönetim süreçleri bağımsız denetime tabi tutulmalıdır.3. Seçim sürecindeki anlaşmazlıklarda STK'ların itiraz hakkı tanınarak, itiraz süreci yasalarla açıkça tanımlanmalıdır.4. STK'lar için kamu finansmanının miktarı Merkezi Yönetim Bütçesinde açıkça belirtilmeli ve dağıtım kriterleri açık, şeffaf ve hesapverebilir hale getirilmeli ve gerekli mekanizmaların geliştirilmesi için adımlar net bir şekilde tanımlanmalıdır.5. Kısa dönemli, proje bazlı hibelerin tamamlayıcısı olarak kurumsal fon desteği sağlayan programlar geliştirilmeli ve fon çeşitliliği sağlanmalıdır.
Stratejik Amaç 7. Sosyal Girişimciliğin Geliştirilmesi	Hedef 7.1. Sosyal girişimcilik konusunda hukuki altyapının oluşturulması	7.1.2. Sosyal girişimciliğe yönelik mevzuat önerisinin hazırlanması	<ol style="list-style-type: none">1. Sosyal girişimciliğe yönelik mevzuat öneri hazırlama süreci katılımcı ve şeffaf biçimde yürütülmeli, mevzuat önerisi alandaki paydaşlarla tartışılarak birlikte hazırlanmalıdır.
Stratejik Amaç 8. STK'ların Görünürlüklerinin Artırılması	Hedef 8.1. STK'ların faaliyetlerine medya organlarında ve kamuoyunda	8.1.2. STK'ların görünürlüklerinin artırılmasının kamu spotu, basılı yayınlar vb. iletişim	<ol style="list-style-type: none">1. Yapılan çalışmalar, düzenli iletişimin sivil toplum kuruluşlarının görünürlüklerini olumlu etkilediğini ve çalışmalarına hem bilinirlik hem de kaynak geliştirme anlamında katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda kamu spotu, kamuya açık alanlardaki görsel mecraların kullanımı gibi araçların tüm STK'ların etkin kullanımına açılması için düzenlemeler yapılması faydalı olacaktır.

	daha fazla yer verilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmesi	araçlarıyla sağlanması	
Stratejik Amaç 9. Karar Alma Süreçlerine Katılımda Sivil Toplum İçin Elverişli Ortam Oluşturulması	Hedef 9.1. Sivil Toplum İstişare Kurulu'nun etkinliğinin artırılması	9.1.1. Valilikler bünyesinde İl Sivil Toplum İstişare Kurulları oluşturulmasına yönelik düzenlemeler yapılması	<p>1. STİGM teşkilat yapısında oluşturulan Sivil Toplum İstişare Kuruluna STK temsilcilerinin katılımı açık çağrı yöntemiyle ve şeffaf kriterler gözetilerek yapılmalıdır. Kurulun mevcut yapısı Türkiye sivil toplumunun heterojen yapısını yansıtmaktan çok uzaktır.2. Bu nedenle Sivil Toplum İstişare Kurulu Benzer bir durumun ortaya çıkmasını önlemek için valilikler bünyesinde kurulacak Kurullara katılım için STK'lara açık çağrı yapılması ve Kurul üyeliği için şeffaf kriterler belirlenmesi ve STK'ların faaliyet alanları, hedef kitleleri ve çalışma yöntemlerindeki çeşitliliği yansıtacak şekilde yer alabilmesi için standartlar geliştirilmesi gerekmektedir.</p>

<p>Stratejik Amaç 9. Karar Alma Süreçlerine Katılımda Sivil Toplum İçin Elverişli Ortam Oluşturulması</p>	<p>Hedef 9.2. Merkezi ve yerel düzeyde STK'ların karar alma süreçlerine katılımının ve etkinliklerinin artırılması</p>	<p>9.2.1. Merkezi ve yerel yönetimlerin tabi olduğu mevzuatta STK'ların karar alma süreçlerine katılımını düzenleyen hükümlerin gözden geçirilerek düzenleme önerisinin hazırlanması</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Mevzuat geliştirme ve politika oluşturma konusunda kapsayıcı ve somut adımlar atılmalıdır.2. Meclis İçtüzüğü sivil toplum katılımını garanti alacak maddeleri içerecek şekilde değiştirilmelidir.3. Kamu kurumları ile STK arasındaki ilişkiyi düzenleyen, üzerinde uzlaşmış ilkeler, mekanizmalar ve sorumlulukları içeren bir çerçeve mevzuat ve politika belgeleri katılımcı şekilde hazırlanmalıdır.4. Cumhurbaşkanlığı bünyesinde oluşturulan kurullarda temsilcilerin belirlenmesi açık çağrı yöntemiyle ve şeffaf kriterler gözetilerek düzenlenmelidir.5. Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte gerekli değişiklikler yapılarak STK'ların görüşlerinin alınması bağlayıcı hale getirilmeli ve verilen görüşler için geri bildirim mekanizmaları Yönetmelikte düzenlenmelidir.6. İlgili kurumlar içine Cumhurbaşkanlığı ve TBMM eklenmelidir.
--	---	---	---

<p>Stratejik Amaç 9. Karar Alma Süreçlerine Katılımda Sivil Toplum İçin Elverişli Ortam Oluşturulması</p>	<p>Hedef 9.2. Merkezi ve yerel düzeyde STK'ların karar alma süreçlerine katılımının ve etkinliklerinin artırılması</p>	<p>9.2.2. STK'ların merkezi ve yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine katılımları konusunda kapasitelerinin geliştirilmesi ve katılıma ilişkin mekanizmaların oluşturulması</p>	<p>1. Kamu-STK ilişkileri süreklilik arz etmemektedir ve uygulamalar ilgili kamu kurumlarının insiyatifine bırakılmıştır. Karar alma süreçlerine STK katılımını düzenleyen, taraflar için belirli, eşitlikçi, sürekliliği olan erişilebilir mekanizmalar bulunmamaktadır. Sivil toplum-kamu iş birliğini düzenleyen resmi prosedürler ya da eylem planları olmadığından uygulamalar standart değildir. TÜSEV'in 2018'de gerçekleştirdiği Sivil Toplum Kuruluşları Anketi Raporuna göre, STK'ların politika/yasa yapım sürecine katılımına ilişkin soruya STK'ların %30'u hiç katılmıyorum, %36'sı ise katılmıyorum olarak cevap vermiştir.</p> <p>2. Geri bildirim ve bilgilendirme mekanizmaları oluşturulmamasından ötürü ise istişare süreçleri tek yönlü ve istisnalar dışında tek seferlik bir faaliyet olarak gerçekleşmektedir. TÜSEV'in 2018'de gerçekleştirdiği Sivil Toplum Kuruluşları Anketi Raporuna göre, kamu kurumları tarafından, çalışma programları, taslak kanun tasarıları, politika metinleri veya yeni veriler ile ilgili çoğu zaman ve her zaman bilgilendirildiğini söyleyen STK'lar sadece %7'dir.</p> <p>3. İlgili bakanlık ve kamu kuruluşları strateji belgelerinin hazırlanma süreçlerinde kamu personeline çeşitli eğitimler verilmiştir. Kamu personelinin katılımcılık ve sivil toplum katılımı yöntemleri ile ilgili kapasite eksikliği olduğu yönünde genel bir kabul bulunmakla birlikte, bu konu ile ilgili özel bir veri bulunmamaktadır.</p> <p>4. Karar alma ve mevzuat hazırlama süreçlerinde STK'ların uzmanlıkları ve bilgi birikimleriyle katkı sağlayacakları ve süreçteki etkilerini artıracakları etkinlikler ve mekanizmalar geliştirilmelidir.</p> <p>5. STK'ların karar alma süreçlerine katılımlarına ilişkin temel</p>
--	---	---	--

			<p>aşamalar (bilgilendirme, danışma, diyalog, aktif katılım) kamu kurumlarınca süreçler tasarlanırken belirlenmeli ve bu süreçlerin sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli olan teknik ve idari tedbirler (geri bildirim için verilen gün süresi, toplantının yapılacağı yer vb.) alınmalıdır.</p>
<p>NOT1: "Sivil Toplum Strateji Belgesi ve Eylem Planı" taslağında yer alan; 9 Stratejik Amaç, 23 Stratejik Hedef ve 72 Faaliyete ilişkin mevcut belge üzerinden önerileriz varsa her bir amaç,hedef ve faaliyet için ayrı ayrı olmak üzere yukarıda boş bir şekilde yer alan tabloya (Tablo:1) önerilerin işlenmesi gerekmektedir.</p>			

TABLO 2: YENİ ÖNERİLER (GENEL DEĞERLENDİRME)

Stratejik Amaç	Stratejik Hedef	Faaliyet	ÖNERİLER
Önerilen Amaç	Önerilen Hedef	Önerilen Faaliyet	Önerilen Amaç/Hedef/Faaliyetin Açıklaması
Örgütlenme Özgürlüğünün etkin kullanımı	Derneklere üyeliğin teşvik edilmesi	Üyeliği sınırlandırıcı veya caydırıcı düzenlemelerde değişiklik	<p>1. 26.03.2020 tarihinde Dernekler Kanunu'nun 23. Maddesinde yapılan değişiklikle derneklere, üyeliğe kabul edilenler ile üyeliği sona erenlerin adını, soyadını, doğum tarihini ve kimlik numarasını kabul edilme ve sona erme tarihinden itibaren kırk beş gün içinde bildirim zorunluluğu getirilmiştir. Üyeliğe devam edenlerin ise adı, soyadı, doğum tarihi ve kimlik numaralarının altı ay içinde mülki idare amirliğine bildirilmesi zorunlu kılınmıştır. Aynı zamanda, bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine idari para cezası verileceği belirtilmektedir.</p> <p>Derneklere tüm üyelerini bildirme zorunluluğu getirilmesi örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayıcı sonuçlar doğurmaktadır. Değişiklik Anayasa ile korunan temel hak ve hürriyetlere ve AİHS ve Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ilkelerine aykırılık teşkil etmenin yanında, kişisel verilerin korunması açısından da sakıncalıdır. Nitekim Danıştay 10. Dairesi, 2018'de Yönetmelik değişikliğiyle getirilmek istenen düzenlemeyi benzer gerekçelerle iptal etmiştir. Düzenleme birçok dernek için bürokratik engel yaratabileceği gibi, bireylerin örgütlenme özgürlüğü kapsamında derneklere üye olma durumunu, ifade özgürlüğü ve kişisel verilerin korunmasını olumsuz</p>

			<p>etkileyebilecek niteliktedir. 2020 yılından beri dernek üyeliklerine ilişkin kamuya açık güncel veri bulunmuyor olsa da 2018 yılında yapılan yönetmelik değişikliğinden sonra dernek üye sayılarındaki dramatik düşüş değişikliğin kısıtlayıcı yanını kanıtlar niteliktedir. Bu nedenle, üye bildirim zorunluluğu getiren düzenleme gözden geçirilmeli ve örgütlenme özgürlüğünü teşvik edecek biçimde yeniden ele alınmalıdır.</p>
--	--	--	--

<p>Örgütlenme Özgürlüğünün etkin kullanımı</p>	<p>Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunun neden olduğu istenmeyen sonuçların telafi edilmesi</p>	<p>Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunu ve ilgili mevzuatın STK'larla işbirliği içinde gözden geçirilmesi</p>	<p>1. Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun tekrar gözden geçirilmeli ve örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan tüm maddeler düzeltilmelidir.</p> <p>2. Denetimle ilgili yaşanan olumsuzluklar tespit edilmeli ve sorunlar çözülmelidir.</p> <p>3. FATF ile ilgili olarak fon verenler, üyeler, çalışanlar, tedarikçiler, vb. kişilerle ilgili yapılması istenen risk analizleri ve oluşturulması beklenen öz denetim sistemleri endişe yaratmaktadır. Bu konularda sivil topluma yönelik düzenli iletişim mekanizmalarının kurulması faydalı olacaktır.</p> <p>4. Hibe ve fon alan kuruluşlar riskli kategoride değerlendirilerek sık ve detaylı denetimlere tabi tutulmuş ve bazı kurumlar yurt dışından fon aldıkları için hedef gösterilmiştir. Bu durum STK'ların çalışmalarını olumsuz yönde etkilemiştir. Bu nedenle, yurtdışından fon alan STK'lar için prosedürlerin kolaylaştırılması ve varlıklarını ve çalışmalarını destekleyici bir yaklaşımı da önceliklendirmesi önem taşımaktadır.</p> <p>5. FATF ile ilgili yapılan çalışmalarda sivil toplumla çok daha yakın bir ilişki içerisinde hareket etmek, süreçlerde istişarelerde bulunmak, yapılacak mevzuatla ilgili ön değerlendirme almak gibi konulara hassasiyetle özen gösterilmelidir.</p>
<p>NOT2: Sivil Toplum Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda yer almasını istediğiniz ama mevcut planda yer almayan ilave amaç, hedef ve faaliyet için Genel Değerlendirme bölümünde yer alan tabloya (Tablo:2) önerilerin işlenmesi gerekmektedir.</p>			